

Nr 830

av herr Bergqvist m. fl.
om en reformering av rätten till avdrag vid inkomsttaxeringen
för ränta på lån.

Enligt gällande beskattningsregler är samtliga slag av låneräntor avdragsgilla vid inkomsttaxering. Denna avdragsrätt har tillkommit enligt principen att räntor på lån är kostnader för inkomstens förvärvande.

Med nuvarande system är ett ränteavdrag mera värt för höginkomsttagaren än för låginkomsttagaren. En höginkomsttagare behöver själv kanske betala bara 20 procent av sina räntekostnader, medan en låginkomsttagare kanske betalar 70 procent själv – i vissa fall upp till 100 procent. Från jämlikhetssynpunkt vore åtskilligt att vinna om ränteavdragets konstruktion gjordes så, att alla personer med skulder kunde dra en viss fast del av ränteutgifterna från sin skatt. Därmed skulle avdraget bli oberoende av inkomsttagarens marginalskatt. Samtidigt behåller man den progressiva beskattningen av ränteinkomsterna.

Av kapitalskatteberedningens specialundersökning av förmögenheter-
na år 1966 framgår att inkomsttagare med små tillgångar sällan har
skulder, medan inkomsttagare med stora tillgångar till alldeles domine-
rande del har stora skulder. Såväl nettoförmögenhet som tillgångar och
skulder växer systematiskt med stigande inkomst. I särskilt hög grad
växer skulderna, dvs. proportionen mellan skulder och tillgångar påverkas
kraftigt när inkomsten ökar.

Att personer med stora inkomster och förmögenheter också har
skaffat sig stora skulder beror naturligtvis på många omständigheter. Men
en av förklaringarna är att man kan få en mycket gynnsam beskattning,
om man lånar pengar för inköp av aktier, mark och andra reala tillgångar.
Genom ränteavdraget kommer man ifrån beskattning på den del av
inkomsten där marginalskatten är störst. Värdeökningen på tillgångarna
förblir obeskattad tills den realiserar, och om avyttringen sker efter några
år behöver det bara bli en mindre del av värdeökningen som läggs till
inkomsten för beskattning. Insikten om skattesystemets konstruktion har
stimulerat många personer till stora lån i samband med förvärv av fast
kapital. Under efterkrigstiden har den allmänna ekonomiska expansionen
och den på lång sikt betydande värdestegringen av aktier, mark och
liknande tillgångar i kombination med skattesystemets utformning lett
till en betydande förmögenhetsökning för de stora kapitalägarna i vårt
land.

Vid stigande inkomst blir det alltmera lönande att skaffa eget hus. Av två personer som bor i samma radhuslänga får den som tjänar mest en lägre bostadskostnad genom ränteavdragen. Villaägaren kan dra av ett eventuellt underskott på villan från sina andra inkomster och därigenom minska sin beskattning. I den allmänna diskussionen har påtalats att medlem i bostadsrättsförening vanligen är i ett sämre läge när det gäller inkomstbeskattning av bostadsförmånen. Bostadsrättsföreningar får göra avdrag för räntekostnader för lån i fastigheten, men i den mån det uppstår ett underskott på fastigheten kan det inte kvittas mot de olika bostadsrättshavarnas inkomster. Om man i framtiden slog ut bostadsrättsföreningarnas outnyttjade underskott på de olika medlemmarna och därvid öppnade möjligheten för ränteavdrag skulle bostadsrättshavare med stora inkomster göra de största vinsterna. Inför man detta nya system, men har som målsättning att samhället skall kunna ta in lika mycket skatt totalt av bostadsrättshavarna som förut, skulle förändringen innebära en direkt försämring för bostadsrättshavare med låga inkomster.

Skattesystemet bör ha en sådan utformning att det inte motverkar ett boende på likaberättigad grund för olika inkomstagare. Konsumenternas värdering av bostadsform bör inte till betydande del vara beroende av skatteeffekter utan i stället grundas på de olika upplåtelseformernas förtjänster. Denna målsättning kan inte uppfyllas så länge man har ränteavdrag, vilkas storlek starkt varierar med inkomsten.

Att räntekostnaderna för *en* inkomstagare kan betalas till 80 procent av samhället, medan ränteintäkterna hos *en annan* inkomstagare inom vissa gränser inte alls beskattas leder till vissa skenransaktioner. Släktingar eller affärsbekanta med olika inkomstförhållanden arrangerar lån, varvid personer med höga marginalskatter får avdragsgilla räntekostnader och personer med låga marginalskatter redovisar ränteintäkter.

Ibland framhålls att det enbart är en naturlig följd av ett progressivt skattesystem av avdragen betyder mera i kronor räknat för höginkomstagaren än för låginkomstagaren. Hade man ett proportionellt skattesystem skulle avdragen bli lika stora oberoende av inkomsten. Det bör dock understrykas att avdrag som ger mera till den rike än till den fattige ingalunda är en ofrånkomlig konsekvens av ett progressivt skattesystem. Man kan mycket väl tänka sig ett system där avdragens storlek inte beror på inkomstagarens marginalskatt. Avdragen kan i stället konstrueras så, att de i kronor räknat betyder lika mycket för alla berörda inkomstagare eller som i fallet inredningsskatter att avdragen för alla berörda inkomstagare utgör en *lika stor andel* av betalade räntekostnader.

Den princip som här skisserats för utformningen av ränteavdragen bör kunna ligga till grund för ett avdragssystem som leder till högre grad av ekonomisk utjämning än det nuvarande. För att det nya systemet skall kunna fungera tillfredsställande i praktiken behöver man dock ta hänsyn

till en rad omständigheter. Således bör man beakta de skäl som kan finnas för att man enligt nuvarande principer tillåter avdrag i den förvärvskälla där det lånade kapitalet är nedlagt (jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse etc).

Vidare bör man uppmärksamma att det kan uppstå problem om man avser att hindra personer från att överföra ränteavdraget till andra förvärvskällor än där kapitalet egentligen disponerats. I England har man ansett att det går att bemästra sådana svårigheter. Där införde man år 1969 nya bestämmelser, så att avdrag endast beviljas för ränta som kan betraktas som en affärskostnad eller för ränta på lånat kapital som använts för vissa specificerade ändamål. För Sveriges del vill vi inte på förhand utesluta att man vid prövning kommer till andra slutsatser, så att man i större eller mindre utsträckning bibebåller rätten att från intäkt av kapital dra av sådan ränta som inte dras av i annan förvärvskälla. Men det skulle vid inkomsttaxeringen ändå bli fråga om att underskotten i förvärvskällorna åtminstone till stora delar kunde dras av efter andra principer än för närvarande. Att viss fast del av underskotten fick dras av utan hänsyn till inkomsttagarens marginalskattesituation skulle få en betydande utjämnings effekt.

Att genomföra den avdragsprincip som skisserats i motionen är naturligtvis inte helt utan praktiska svårigheter. Det kommer att krävas en omsorgsfull teknisk bearbetning för att tillgodose de många krav som i praktiken kan ställas på skattesystemet. Att nettoränteinkomster beskattas enligt en progressiv skala, medan nettoränteutgifter får dras av enligt en proportionell metod bör rent allmänt knappast medföra några större nackdelar. Visserligen blir det en bristande symmetri i beskattningen, men i ett samhälle med ojämn inkomstfördelning är det en fördel om skattesystemet är asymmetriskt till de sämst ställdas fövör.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en utredning om förutsättningarna för en förändring av ränteavdraget vid inkomstbeskattningen, så att avdraget sker från skatten med en viss fast del av nettoränteutgifterna och därmed blir oberoende av inkomsttagarens marginalskatt.

Stockholm den 26 januari 1972

JAN BERGQVIST (s)

GÖRDIS HÖRNLUND (s)

MATS HELLSTRÖM (s)

MAGNUS PERSSON (s)
i Karlstad

GRETHE LUNDBLAD (s)

MATS OLSSON (s)
i Asarum

ÅKE GUSTAVSSON (s)
i Nässjö